

TRONS OLIKA BILDER – EN LEVANDE MOSAIK

Är Sverige ett kristet land eller inte? Ja, frågan kommer onekligen upp på dagordningen då alliansregeringen går emot Skolverket. Det är då som det kommer fram att politikerna styr och tjänstemännen utreder.

En god tjänsteman på Skolverket handlar själklart utefter de demokratiska principer som kan förekomma, då det gäller att fördela och se utifrån ett oantastligt jämlikhetsperspektiv.

I detta perspektiv ligger det många Läroplaner för skolan och trycker med oanad konsekvens och styrka i det historiska ljuset.

Alltsedan rekommendationer från olika Skolkommisioner från 40-talet och 50-talen, fram till dagens smått oansenliga beskrivningar av hur en pedagogisk verksamhet skall genomföras, kan vi följa hur saker och ting förändrats.

Ändå måste jag säga att 1962 år genomgripande Läroplan var revolutionerande för att inte tala om 1969 år Läroplan för grundskolan och därefter genomförda gymnasieplanen.

Efter att själv har genomsyrats av dessa tankar om övergripande mål och exakta timfördelningar förstår man att skolan och dess definierade målbestämning är en komplicerad sak. Dock har jag en bestämd uppfattning att det hela kan handla om en historisk ”ryggsäck”, som hängt med ända sedan reformationens dagar, då det handlat om olika religioner – i synnerhet kristendomen.

Konflikten med kontinenten och den katolska tron blev mer och mer en långvarig kamp mellan bibelsyn och kyrka, eller mer konkret bibelordet och dess uttolkare.

1400-talets Gutenberg gjorde att vi fick trycka våra biblar på det egna språket. Gudstjänsten var inte en latinsk angelägenhet utan en svensk. Staten övertog trons manifest. Den enväldige kungen satsade på Martin Luther, drog ut i strid med den lutherska bibeln i hand och ett oanat hat mot de kejserliga trupperna utgående från det habsburgska väldet.

Över huvudet på människor bestämdes att konventikelplakatet från år 1734 skulle få full genomslagskraft. Det betydde övervakning och prästcentrering, religiös maktutövning och övergrepp. Häxprocesserna drog förbi och nya tankar trädde fram under Upplysningens tid.

Bakslaget i 1789 års franska revolution medförde att den linjera utvecklingen mot demokrati och jämlikhet sköts på framtiden.

Först mot slutet av 1800-talet kunde vi tala om en sorts representativ demokrati, mänskliga rättigheter och en sorts frihet till religion. Men trots det massiva trycket underifrån kom aldrig den Svenska kyrkan att ta massans parti. Kyrkan förblev en överhetskyrka, som gick hand i hand med den politiska makten.

Långt in i vår tid tillsattes biskopar och ärkebiskopar av regeringen, samtidigt som absolut religionsfrihet först kunde iakttas under det tidiga femtiotalet.

Efter ett långt regeringsinnehav av socialdemokraterna under 1900-talet är det anmärkningsvärt hur lite som hände av kyrklig förändring och nydaning. Frikyrkorna etablerades dock och växte sig starka in i välfärdssamhället och den tilltagande urbaniseringen. Storstäderna drog till sig andra trosformer och bönehusen kom att etableras som kyrkor.

Under denna tid har det för den svenske medborgaren i gemen handlat om att värja sig för varje form av tro. Det har alltså inte handlat om att se den kristna tron som en gåva eller möjlighet, utan som ett nödvändigt ont med risk för personliga övergrepp. Skolavslutningsdebatter om kyrka eller inte är ett känt tecken.

Det var därför logiskt att socialdemokraterna, som i praktiken varit religionsfientliga, 1967, slopade ordet kristendom i läroplanerna för att istället föra in religionskunskap.

Därmed var isen bruten för nya möten med de s.k. ”främmande religionerna”. Dessa är numera helt närvarande och ingående i vårt mångreligiösa samhälle.

Med allt detta i bagaget har kristendomen efter millenniumskiftet blivit en religion, en tro bland alla andra. Statskyrkan har blivit en församlingskyrka baserad på ett frivilligt medlemskap.

Nu kan varje människa av egen vilja och kraft ta till sig den tro som känns äkta och relevant. Vi behöver inte läsa mer vare sig om kristendom, islam, hinduism eller buddhism.

Vi lever i en mosaik av olika gemensamma trosföreställningar!

Hans-Evert Renérius